

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛЬЩІ
УНІВЕРСИТЕТ ЖЕШОВСЬКИЙ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛЬЩІ
УНІВЕРСИТЕТ ЖЕШОВСЬКИЙ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

Електронний збірник матеріалів

**Міжнародної науково-практичної
конференції (з онлайн включенням)**

**«Модернізація освіти та соціальної
роботи в контексті глобальних
викликів»**

6 червня 2023 року

Рівне – 2023

Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів: електронний збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (з онлайн включенням). Рівне: РДГУ. 2023. 194 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 22 червня 2023 р.)

Вашій увазі пропонуються матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (з онлайн включенням) «Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів».

ЗМІСТ

Білик В. В., Озеран С. А. Елементи та чинники управління кадровим потенціалом.....	7
Vovk O. I. Key elements of CLIL-methodology.....	11
Глінчук Ю. О. Підготовка майбутніх учителів до створення здоров'язберігального й безпечного освітнього середовища в контексті сучасних викликів	17
Гойда Н. Г., Баранніков К. В. Особливості забезпечення населення України хоспісною допомогою та реабілітаційними послугами в довоєнний період.....	22
Дубич К. В. Моделі вдосконалення забезпечення соціальними послугами територіальних громад в Україні в післявоєнний період.....	28
Михальчук В. М. Кадрове забезпечення як умова ефективності функціонування системи соціального захисту населення України у довоєнний та післявоєнний періоди.....	37
Пелех Ю. В., Матвійчук А. В. Ціннісний інтелект як засіб інсталяції теоретичної аксіології.....	42
Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Когнітивний аспект як складова професійної підготовки майбутнього педагога.....	49
Сбруєва А. А. Альянси європейських університетів: досвід розвитку міжнародних стратегічних інституційних партнерств	55
Данилюк К. В. Особливості забезпечення реабілітаційними послугами населення України після війни.....	60
Левчук І. Б. Арт-терапевтичні методики театрального мистецтва в роботі соціального працівника / соціального педагога / психолога.....	65

Nagornova A., Nagornova S. Crisis center social work in Japan: the problem of domestic violence against women.....	72
Нечипорук Л. І. Надання соціальних послуг в умовах надзвичайних ситуацій.....	76
Оксенюк О. В. Реалізація соціально-педагогічної діяльності щодо дітей із сімей трудових мігрантів.....	80
Остапчук М. В. Проблеми діагностики соціальним педагогом обдарованої дитини.....	85
Петрук Л. П. Динаміка розвитку уявлень молоді про виховні ідеали сьогодення.....	91
Рашидова С. С. Основні тенденції виховання молодого покоління в сучасній Україні.....	97
Серьогіна Н. О., Голубчиков М. В. Розвиток системи соціальної роботи: міжнародний досвід та вітчизняна практика.....	101
Shamsutdinova-Lebedyuk T. N. Modern trends and challenges of Ukrainian higher education in teaching social disciplines.....	108
Шліхта Г. О. Значення цінностей у структурі аксіологічної компетентності у фаховій діяльності ІТ-фахівця	112
Гнатенко Т. С. Підготовка фахівців фармацевтичної галузі України в умовах євроінтеграції.....	117
Лисенко Н. В. Компетентнісний підхід в системі підготовки майбутніх фармацевтів.....	123
Філоненко Р. С. Інклюзія в освітньому процесі як одна із форм соціалізації дитини з особливими освітніми потребами.....	129
Попова К. В. Полікультурний підхід осягнення історії в закладі загальної середньої освіти.....	133

Товт О. О. Сучасні тенденції теорії і методики виховання в поєднанні з невербальною комунікацією.....	137
Чу Їн Китайсько-європейське партнерство у вищій освіті: досягнення та виклики.....	141
Shamsutdinova M.-S. B. Axiopedagogical conditions for the formation of professional competencies in future foreign language specialists.....	147
Шульгач М. І. Науково-методичний доробок З. Шевців у підготовці фахівців до роботи в інклюзивному середовищі.....	152
Яремович М. А. Особливості формування громадянської солідарності у майбутніх учителів початкових класів НУШ в умовах академічної мобільності.....	156
Васерук І. Г., Галатюк М. Ю. Медіакультура в системі цінностей майбутніх фахівців соціальної роботи.....	160
Козій В. В. Сутність та роль комунікацій в освітній організації.....	164
Семенчук І. Ю. Акмеологічний підхід до управління закладом загальної середньої освіти.....	168
Shcherbukha R. H., Vovk O. I. Foreign language acquisition: major methods and models.....	173
Рашидов С. Ф. Мілітаризація російської системи освіти за умов збройної агресії проти України.....	180
Левко О. Психолого-педагогічний супровід професійного становлення і розвитку майбутніх стоматологів.....	183
Філіппова З. О. Педагогіка партнерства – основа шкільно-сімейного виховання в Новій українській школі.....	188

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ УЯВЛЕНЬ МОЛОДІ ПРО ВИХОВНІ ІДЕАЛИ СЬОГОДЕННЯ

Петрук Л. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет,
м. Рівне, Україна

Проаналізовано погляди та уявлення молоді про місце та роль суспільних та особистісних ідеалів у житті людини; зацентовано увагу на динамізмі їх розвитку у сучасних умовах.

В центрі будь-якої виховної системи знаходиться проблема мети та ідеалів: суспільних, особистісних.

Історія показує, що на формування суспільних ідеалів впливають такі чинники: державний устрій, політика, релігія, ідеологія, рівень розвитку культури, традиції і звичаї конкретної етичної спільності.

Крім того, суспільні ідеали історично детерміновані, тобто мають здатність змінювати своє спрямування і змістове наповнення зі зміною суспільного розвитку.

Відомий український дослідник цієї теми Г. Ващенко стверджував, що всі стабільні потужні нації існували в минулому і існують тепер, відповідно, мали і мають ідеал, глибоко вкорінений у національний характер, а отже, і душі людей. Якщо ідеал втрачає здатність полонити душі людей, тобто він залишається тільки в ідеології, нації втрачають свою потужність [1]. Виходячи з цих міркувань, можна зробити висновок про те, що з втратою ідеалів нації втрачають свою могутність.

Справді, впродовж історії суспільство українців виробило низку стабільних суспільних ідеалів, в основі

яких лежать такі цінності як: святість родини; любов до свого краю, Батьківщини; готовність захищати її кордони; право на вибір гідного нею способу життя; вибір віросповідання; здатність прийти на допомогу іншій людині; гостинність та ін. Це великі надбання народу [2].

Однак сьогодні, в добу кардинальних суспільних змін, процесів демократизації і глобалізації значна частина молоді заявляє, що вона не сформувала свої ідеали, або втратила віру у них. Це явище набуває глобальних масштабів не тільки в Україні, але й за її кордонами. За твердженням багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників цієї проблеми, понад 70 % молодих людей стверджують, що ідеалів не мають.

Зарубіжна педагогіка ставиться до цього факту досить прагматично, вважаючи, що головне для людини – це сам процес її розвитку, тобто її зростання, накопичення певних кількісних і якісних показників розвитку, які характерні для неї на тій чи іншій стадії життя. Не має сенсу, стверджують вони, орієнтувати розвиток на дальні цілі, а краще сконцентрувати свою увагу на ближніх завданнях розвитку.

Цікавим є вивчення самого факту ставлення сучасної молоді до існування ідеалів, їх дієвості чи відсутності. Вивчення ситуації було перенесено на студентів I–II курсів навчання педагогічних спеціальностей РДГУ. Студентам було запропоновано дати відповідь на наступні запитання з їх мотивацією: «Чи потрібні вам ідеали?».

Відповіді студентів розподілилися таким чином: «ідеал потрібно» – 60% опитаних; «не потрібен» – 40%.

Великий інтерес викликає група молоді так званих «не віруючих». З'ясувалось, що ця частина молоді є дуже активна у громадському житті, добре навчається, добре розвинута в усіх відношеннях. Ось як вони мотивують свої відповіді: «Мені ідеал не потрібен. У наш час немає

ідеальних людей. Людина повинна виховувати себе сама, не наслідуючи нікого, а коли людина когось наслідує, вона стає схожою на папугу» (Д. Чубай); «Людина, яка когось наслідує, принижує свою гідність» (В. Григорук); «Ідеал не потрібен людині, тому що все залежить від неї самої. Якщо хтось має бажання, силу волі, то неодмінно досягне поставленої мети. А якщо немає, то ідеал не допоможе» (В. Гнип); «Я проти ідеалів, бо бачу, до чого ми прийшли, обожнюючи абсолютизуючи деяких людей» (В. Воєводська); «Мені не потрібен ідеал, адже ще в Євангелії сказано: «Не сотвори собі кумира» (Д. Ташликович).

Стосовно ставлення молоді до суспільних ідеалів спостерігається схожа картина. Свою позицію вони виявляють такою формулою: «Головне, щоб людина почувалася щасливою, реалізованою, незалежно при яких суспільних реаліях це відбуватиметься» (О. Буржанська).

Як бачимо, всеохоплюючою центральною метою може бути тільки людина. Тому головне зневір'я молоді полягає не в ставленні до суспільного устрою, а в ставленні до людини. А звідси випливає, що молодь відходить від значущості в їхньому житті ідеалів, а робить акцент на значущості самої людини і ставленні до неї як до абсолютної цінності. З цим пов'язане, насамперед, на нашу думку, падіння «престижу ідеалу». Людина виросла з одягу, який називався ідеалом.

Але тоді виникає наступне, не менш важливе питання щодо розуміння молодими людьми поняття сутності людини, її ролі і місця у світі. Відповіді на запитання такого змісту є досить примітивними і найтипівішими («Людина – це вище досягнення природи»; «Людина – предмет розвитку природи»; «Людина – розумна істота»). Стає зрозумілим, що в наведених міркуваннях майже відсутнє

уявлення про людину як суспільну і духовну істоту, тому й не дивно, що у визначенні суті людини відсутні характеристики «той, що виробляє»; «перетворює»; «творить»; а лише «розумний» [4].

Цікавою є інформація щодо вірувань молодих людей, адже віра пов'язана з ідеалами. Віра у щось, у когось утверджується, коли виникає ідеальний образ того, у що вірити. На запитання «У що вірите?» опитані відповіли так: у Бога – 40%; у вищі сили, що правлять світом: розум, інопланетяни – 10%; у людину – 10%; у себе і власні сили – 15%; ні в що не вірю – 5%.

Як бачимо, що чималий відсоток молодих людей (50%) мають віру у Бога, надприродній розум і лише 25% у людину та її власні сили. Однак, при з'ясуванні мотивів цих вірувань бачимо, що свої вірування молодь мотивує тим, що не бачить альтернативи («Треба хоч у щось вірити» – найпоширеніший аргумент). Стосовно віри людини у її сили і можливості молодь також не надала помітної підтримки. Цей факт, напевно, варто пояснити тим, що людина у її параметрах розвитку відстає від вимог життя, не відповідає умовам розвитку суспільства. Суспільство змінюється скоріше, ніж людина.

Повернемось до думки про розвиток та ідеали. Так як метою нашої діяльності є не просто розвинена людина, а людина вдосконалена, яка перетворює себе, максимально розвивається, шукаючи орієнтири у своєму розвитку, і щоб цей процес не проходив «усліпу», із неї виникає потреба у наявності орієнтиру розвитку – ідеалу.

У цьому контексті цікавими є міркування дослідниці С. Карпенчук щодо вершин людської досконалості, яка вважала, що найдосконалішою є людина духовна. А отже, найважливішим аспектом розвитку людини є її духовний розвиток, який передбачає два етапи: просоціальний або

гуманістичний і есхатологічний (вища духовність). Однак розвивати себе здатна лише та людина, яка перебуває на рівні самоусвідомлення такої потреби. Слід врахувати і те, що досягнення вищого есхатологічного рівня можливо далеко не кожній людині. «Найдосконаліше – це універсальне, ідеальне – воно може бути вічним, але недосяжним орієнтиром, ідеалом, що рухає людину до нових вершин досконалості» [3]. Прикладом цього є образ Христа як об'єкту поклоніння людства, тому що він був, насамперед, носієм нового знання про людину, нових цінностей, нового вчення про людину майбутнього.

Саме ідеал християнства втілює в собі такі якості як справедливість, любов, співпереживання, милосердя, здатність на самопожертву заради спасіння людства, мудрість, далекоглядність, які сьогодні вважаються загальноприйнятими. Цю важливу рису християнства підкреслював видатний вітчизняний педагог К. Д. Ушинський: «Є тільки один ідеал довершеності, перед яким схиляються усі народності, це ідеал, що його дає нам Християнство. Воно дає життя, вказує вищу мету всякому вихованню» [5].

Вивчення дієї проблеми наводить нас на думку про те, що не від ідеалів треба відмовлятися (як це пропонують прагматики), а перенести проблему ідеалу в іншу площину – динамізму ідеалу. Це означає, що сьогодні світ, прискорюючи свій розвиток (суперрозвиток), змінює наше майбутнє і робить його менш детермінованим, виникає плюралізм варіантів і перспектив. Але все одно кількість варіантів розвивається обмежено, тобто ідеал як образ майбутнього залишається, хоча динамізм його значно зростає. Справа не тільки у зміні ідеалів, а й зміні засобів та умов їх реалізації (втілення).

Також треба визнати той факт, що для будь-якого ідеалу характерним є принципова неможливість його повного втілення в дійсність. І це прекрасна здатність, бо якби сталося повне втілення ідеалу, припинився б усякий рух, розвиток людини, суспільства. А отже, повинно змінитися і наше ставлення до людей-взірців, які втілюють у собі гарні риси ідеалу в той чи інший час. Ідеали-взірці заслуговують на увагу, насамперед, не як об'єкти наслідування, а як носії нових знань про бажане і перспективне, а це означає, що людину завжди приваблюватимуть ідеали як орієнтири розвитку з врахуванням їх динамізму.

Література

1. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава, 1994.
2. Вишневський О. Український виховний ідеал і національний характер (витоки деформації і сучасні виклики). Дрогобич, 2010 р.
3. Карпенчук С. До вершини досконалості. Рівне, 2009.
4. Цибулько О. С. Духовні орієнтири людини в педагогічній науці. *Педагогічні науки*. Полтава, 2019. вип. 74. С. 131–134.
5. Ушинський К. Про народність у громадському вихованні. Твори в 6 томах: Т1. К., Радянська школа, 1954.